

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kainuun hyvinvointialue

Lausunto

08.06.2022

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luototuksen uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Kainuun hyvinvointialue esittää lausuntonaan seuraavaa:

Sosiaalisen luototuksen uudistamista koskeva hallituksen esitysluonnos edistää hyvinvointialueiden asukkaiden yhdenvertaisuutta verrattuna aikaisempaan sosiaalista luototusta koskevaan lakiin, jossa palvelujen järjestäminen oli vapaaehtoista. Kainuun hyvinvointialue kannattaa sosiaalisen luototuksen järjestämisen velvoittavuutta.

Kainuussa sosiaalinen luototus on ollut käytössä vuodesta 2015 lähtien Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän alueella. Kainuun hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa

sosiaalinen luototus laajenee Puolangan kunnan alueelle. Lakisääteinen velvollisuus järjestää sosiaalista luototusta takaisi myös sen, että sosiaalista luototusta ei karsittaisi pois palveluvalikoimasta taloudellisiin säästötavoitteisiin perustuen.

Kainuussa sosiaalinen luototus on koettu tärkeäksi osaksi asiakkaille sosiaalihuollossa tarjottavaa taloussosiaalityötä. Se on osoittautunut myös vaikuttavaksi palveluksi, joka on parantanut asiakkaiden elämäntilannetta ja hyvinvointia sekä ehkäissyt lisävelkaantumista ja syrjäytymistä.

Hallituksen esitys selkeyttäisi sosiaalisen luototuksen järjestämistä osana sosiaalihuollon palveluprosessia. Luotonhakijoiden palvelutarve arvioitaisiin olennaisilta osin kokonaisvaltaisesti ennen luoton myöntämistä. Palvelutarpeen arviointi tukisi luotonmyöntäjän työtä luotonhakijan takaisinmaksukyvyyn arvioinnissa. Lain 5 §:n takaisinmaksukyvyyn arvioinnin toteuttaminen on käytännössä osoittautunut toisinaan hankalaksi. Sosiaalialan ammattilaisella ei ole riittävää osaamista arvioida esimerkiksi ikääntyneen henkilön oikeustoimikelpoisuutta, joka voi muuttua nopeallakin aikavälillä.

Hallituksen esityksen 7 a § säädettäisiin luoton maksun vapaakuukausista. Nykyinen lainsäädäntökin on mahdollistanut vapaakuukausien myöntämisen. Esitettyyn säädökseen toivottaisiin joustavuutta ilman kuukausimäärän rajoittamista. Mahdollisuus myöntää enintään 3 maksuvapaata kuukautta vuodessa ei mahdollista asiakkaan elämäntilanteen mukaista sosiaalialan ammattihenkilön harkintaa asiassa.

Esityksen uusi maksuvapautusta koskeva säädös 7 b § on tervetullut. Asiakkaille on mahdollisuus eri elämäntilanteissa esitetyn mukaisesti mahdollisuus myöntää osittainen tai koko lainan maksuvapautus. Lakiesitykseen toivotaan maininta siitä, että vapaakuukausista ja maksuvapautuksesta on tehtävä hallintolain mukainen valituskelpoinen hallintopäätös, kuten sosiaalisen luoton myöntämisestäkin.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä on annettu sosiaalisen luototuksen asiakkaille taloudellista ohjausta ja neuvontaa asiakkaan tilanteen niin vaatiessa. Asiakkaat ovat sitoutuneet sosiaalisen luoton sopimuksessa taloudellisen ohjauksen ja neuvonnan vastaanottamiseen. Käytännössä tämä on osoittautunut toisinaan vaikeaksi, jos luoton takaisinmaksuvaikeuksissa asiakkaaseen ei ole saatu lainkaan yhteyttä. Taloudellisen ohjauksen ja neuvonnan sisällyttäminen hallituksen esityksen mukaisesti sosiaalista luototusta koskevaan lakiin on perusteltua esitetyllä tavalla, koska sosiaalityössä pyritään vahvistamaan asiakkaan toimintakykyä niin, että hänen taloudellinen kyvykkyytensä lisääntyisi ja esimerkiksi holtiton pikavippien, osamaksuhankintojen ja kulutusluottojen ottaminen vähenisi.

Taloudellista ohjausta ja neuvontaa on vaikea toteuttaa riittävässä määrin olemassa olevin sosiaalihuollon resurssein, minkä vuoksi tähän olisi osoitettava riittävä valtionavustus. Esitetty 10 a §:n mukainen valtionavustus sosiaalisen luotto pääoman rahoittamiseen on riittämätön kattamaan kaikkia sosiaalisen luototuksen lakiin esitettyjä muutoksia.

Sosiaalinen luototus on tärkeä sosiaalihuollon palvelu, jonka merkitys kasvaa kasvavan inflaation ja nopean korkojen nousun aikana. Lain uudistaminen osuu oikeaan aikaan.

KAINUUN HYVINVOINTIALUE

Timo Korhonen

Päivi Ahola-Anttonen

Valmistelujohtaja

Vastuualuepäällikkö, aikuissosiaalipalvelut, vastuvalmistelija

Korhonen Timo

Kainuun väliaikainen valmistelutoimielin - Kainuun hyvinvointialue